

TISKOVÁ ZPRÁVA

Evropský soud rozhodl, že Česká republika nese odpovědnost za policejní vraždu roma Stanislava Tomáše

Praha, Brusel, 16. července 2026: Evropský soud pro lidská práva rozhodl proti České republice v případě zabití Roma Stanislava Tomáše při policejním zásahu. V přelomovém rozsudku Soud shledal stát přímo odpovědným za porušení práva na život a zákazu nelidského zacházení, přičemž konstatoval, že česká policie použila nepřiměřenou sílu a že orgány prokázaly „zjevnou nedbalost“ při vyšetřování toho, zda rasové motivy stály za zásahem.

„Po léta nejvyšší představitelé české vlády hájili policii. Ještě dříve, než byl vykonán řádně jediný důkaz, premiér a ministr vnitra se už vyslovili na podporu policistů. Mezitím byla ignorována svědectví záchranářů, informace byly vynechány z vyšetřování, kamerové systémy na uniformách, které měly zachytit vše, nebyly nikdy zapnuty, a snaha rodiny Tomášových o pravdu byla odmítána. Tento rozsudek bourá celý narativ politiků. Dokazuje nade vší pochybnost, že to, co se stalo Stanislavu Tomášovi, nebyl ojedinělý omyl, ale systémové selhání. Dnešní rozsudek je vítězstvím nejen pro jednu rodinu, ale pro všechny Romi, kterým bylo řečeno, že jejich životy nejsou důležité a že jejich smrt nestojí za vyšetřování,“ uvedl předseda ERRC Đorđe Jovanović.

„Tento případ, jak zdůraznil i ESLP, skutečně poukazuje na přetrvávající problém skrytého institucionálního rasismu a anticikanismu, který se odhaluje právě v situacích chybějícího nezávislého vyšetřování policejního násilí. Rozsudek potvrzuje, že Evropská úmluva o ochraně lidských práv vyžaduje účinnější ochranu lidských práv,“ uvedl Maroš Matiaško, právník zastupující případ jménem ERRC a Fóra za lidská práva.

„Sdružení Konexe vítá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Stanislava Tomáše. Byla to jedna z nejnáročnějších kauz v historii našeho sdružení. Naše role spočívala v propojení pozůstalých s právní pomocí a následně v komplexní podpoře pozůstalých v otázkách bydlení, zdraví, sociálního poradenství a dalších oblastech a také v informování evropské romské a lidskoprávní veřejnosti o případu,“ uvedl Miroslav Brož.

Zabití Stanislava Tomáše

Stanislav Tomáš, 46letý Rom, byl zadržen třemi policisty poté, co svědek nahlásil rvačku a poškození vozidel. Policisté jej zaklekl v poloze na břicho, tváří dolů, dali mu ruce za záda a jeden z policistů klečel na jeho horní části zad a krku po dobu více než čtyř minut. V této poloze byl držen více než jedenáct minut při teplotách převyšujících 30 °C, a to navzdory tomu, že byl viditelně pod vlivem návykových látek, zraněný a krvácel z úst.

Žádný z policistů nekontroloval jeho vitální funkce. Když zhruba dvanáct minut po zahájení zásahu dorazili zdravotničtí záchranáři, zjistili, že nemá puls a nedýchá. Za mrtvého byl prohlášen v 15:45.

Ještě před zveřejněním výsledků pitvy nejvyšší představitelé vlády hájili postup policie. Premiér Andrej Babiš poděkoval policistům na Facebooku slovy, že to „neměli lehké“. Ministr vnitra Jan Hamáček zveřejnil, že policisté mají jeho „plnou podporu“. Služba kriminální policie vydala

prohlášení na Twitteru: „Žádný ‚český Floyd‘. Zákrok...byl proveden v souladu se zákonem a neměl spojitost se smrtí zemřelého.“

Policisté tvrdili, že pan Tomáš reagoval na slovní komunikaci poté, co byl uvolněn tlak kolena. Svědectví záchranářů to však přímo vyvracelo. Zdravotnický personál zjistil, že byl již bez hnutí a bez pulzu. Místopředsedkyně Veřejného ochránce práv (ombudsmanky) dospěla k závěru, že je „extrémně nepravděpodobné“, že by ztratil vědomí až s příchodem záchranářů.

Několik měsíců po incidentu zveřejnila v prosinci 2021 česká zástupkyně Veřejného ochránce práv, Monika Šimůnková, zprávu, ve které popsala závažná pochybení policie. Její šetření zjistilo, že policisté zavolali sanitku o tři minuty později, než mohli rozumně učinit, vzhledem ke zjevným známkám toho, že pan Tomáš potřeboval od samého začátku lékařskou pomoc. Žádný ze zasahujících policistů během zásahu řádně nesledoval zdravotní stav ani vitální funkce pana Tomáše, a to navzdory vysoce rizikové povaze polohy na břicho, zejména u osob pod vlivem návykových látek. Zástupkyně ombudsmana dospěla k závěru, že policisté nedokázali identifikovat, kdy pan Tomáš ztratil vědomí, a okamžitě zahájit resuscitaci. Vydala ostrý verdikt, že policisté se nepokusili zkontrolovat jeho puls ani zornice ani poté, co se uklidnil, a že absence sledování vedla k „tragickému výsledku, kdy osoba nejevící žádné známky života nedostala první pomoc, přestože byla obklopena policisty.“

Klíčová zjištění ESLP

Soud shledal, že způsob provedení zásahu vystavil pana Tomáše bezprostřednímu riziku smrti, a to způsobem, který porušuje právo na život podle čl. 2 EÚLP. Platný vnitrostátní právní rámec v dané době neobsahoval jasné pokyny ohledně použití polohy na břicho s cílem minimalizace rizik. Policie nezajišťovala sledování jeho vitálních funkcí a sanitka byla povolána přibližně o tři minuty později, než bylo rozumně možné.

Soud shledal, že použití síly bylo nepřiměřené. Kombinace spoutání, polohy na břicho a klečení po dobu více než čtyř minut na zraněné a pod vlivem látek nacházející se osobě nebyla striktně nezbytná a došlo tak k porušení článku 3 Úmluvy (Nelidské zacházení).

Vyšetřování bylo Soudem shledáno jako neefektivní v procesním porušení článků 2 a 3 Úmluvy. Počáteční vyšetřování bylo vedeno Službou kriminální policie, která je součástí téže hierarchie jako vyšetřování policisté, a proto postrádala nezávislost. Znalecký posudek se vůbec nezabýval nebezpečím polohy na břicho. Kamerový systém těla, který měl u sebe velitel hlídky Z.V., nebyl aktivován, a to navzdory jeho zákonné povinnosti.

V přelomovém rozsudku přelomovém pro práva Romů Soud shledal, že orgány prokázaly „zjevnou nedbalost“ při vyšetřování toho, zda rasová zaujatost sehrála roli. Soud uvedl, že „rasově motivované násilí nemusí vycházet z otevřeně artikulované nepřátelskosti...může vyplynout z širší kultury institucionálního rasismu.“ Nebylo nikdy zahájeno žádné formální vyšetřování činnosti policistů a celková reakce „vyvolávala dojem, že věci není věnována dostatečná vážnost.“ Soud shledal porušení článku 14 (Diskriminace).

Soud přiznal stěžovateli 20 000 eur jako náhradu za nemajetkovou újmu a 10 660 eur jako náhradu nákladů a výdajů.

Výzva k reformě

ERRC vyzývá českou vládu, aby tento rozsudek bezodkladně provedla. České orgány by měly provést skutečně nezávislé vyšetřování s cílem reformovat Generální inspekci bezpečnostních složek tak, aby byla zajištěna její nezávislost, přijmout jasné pokyny týkající se polohy na břicho s cílem předcházet polohové asfyxii, zavést povinná školení zaměřená na nevědomé předsudky a rasismus vůči Romům a zajistit, aby byly při každém zásahu zapnuty kamery na těle.

Stížnost ve věci případu *S.T. v. Česká republika* (stížnost č. 28273/23), pátý sekce, jednomyslný rozsudek ze 16. července 2026, podali ERRC a Fórum za lidská práva jménem sestry pana Tomáše, která přežila; sdružení Konexe poskytlo pozůstalé rodině také podporu v řízení. Český Ústavní soud případ zamítl v dubnu 2023, což vedlo k podání stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva (případ komunikován v únoru 2024).

Tisková zpráva je k dispozici také v angličtině.

Pro více informací nebo sjednání rozhovoru kontaktujte:

Maroš Matiaško

Právník v oblasti lidských práv Fórum za lidská práva

matiasko@forumhr.eu

+420 608 130 205

Jonathan Lee (in English)

Ředitel pro advokacii a komunikaci, European Roma Rights Centre

jonathan.lee@errc.org

+32 49 288 7679